

Mundtlig beretning 2018 - 2019

(det talte ord gælder)

Så er vi samlet igen - på en ø til generalforsamling. Man kan et øjeblik godt forledes til at tænke, at vi da næsten lige har været til generalforsamling på Mandø, men når jeg så som forberedelse til denne beretning ser tilbage på referater, hørings svar og vores mødelister - ja så er jeg godt klar over, at der altså næsten er nødt til at være gået et år siden sidst - for endnu engang har vi haft travlt i Ø-sammenslutningen, ligesom I har på øerne.

Hos os er det travlhed, der dels bunder i problemstillinger, som stadig ikke er afsluttede og nye, der kommer til, og dels også en travlhed, som er udtryk for - sådan som jeg ser det - at I på øerne og også vi i Ø-sammenslutningen er blevet mere synlige - ikke bare hos folk der besøger os og potentielle tilflyttere, men også hos politikere og embedsfolk.

Som noget nyt i år ligger der også en skriftlig beretning. Sammen med den mundtlige - som måske så bliver knapt så lang - giver den forhåbentligt et overblik over, hvad vi har beskæftiget os med i det forgangne år. I er selvfølgelig velkommen til at spørge ind til begge beretninger.

Bosætning og boliger

For 3. år i træk er vi blevet flere på småøerne - ikke på alle øer endnu, men jeg er sikker på at det kommer. Der er flere, der gerne vil slippe fri af hamsterhjulet og ud i naturen, til freden og roen og fællesskabet, til et sted, hvor de faktisk har mulighed for at påvirke deres eget liv.

Og det kan vi jo lige netop tilbyde på øerne - men en udfordring, som går igen på mange øer og i al fald på de 7 øer, der deltager i det bosætningsprojekt, vi driver i samarbejde med LAG Småøerne og som Anja vil fortælle mere om efter min beretning - og som selvfølgelig også har fyldt en del i vores hverdag i det forgangne år - er netop spørgsmålet om boliger - for hvad hjælper det, at folk gerne vil ud til os - hvis der ikke er noget at bo i.

Mange efterspørger lejeboliger - og derfor afholdt vi i december vores første livestreamede boligseminar, hvor mulighederne omkring andels- og lejeboliger blev vendt. Desværre må vi konstatere - hvad også flere øer efterfølgende har fundet ud af - at det med, at et fastlandsboligselskab skal bygge boliger på en småø, ja - det ligger ikke lige til højrebenet.

Ved siden af er der så igen kommet eksempler på, at det er svært at opnå finansiering til køb af boliger på småøerne.

Og det er jo rigtig ærgerligt, for det bremser jo mulighederne for, at folk kan bosætte sig hos os.

Mange af vores kommuner har ondt i økonomien og har svært ved at stille med de 10 % i tilskud til almennyttige boliger, som ifølge lovgivningen skal til.

Vi har tidligere overfor Folketinget foreslået, at der laves en småøernes boligfond, der kan hjælpe til med at få bygget lejeboliger på småøerne - måske ved at de ekstra omkostninger, der er ved at bygge på småøerne, elimineres, eller måske ved at kommunens andel til almennyttigt lejeboligbyggeri kunne betales herigennem. Desværre synes den afgående Boligminister Ole Birk Olesen ikke, at det var en super god ide - men det skal der selvfølgelig arbejdes for i det nye Folketing.

En anden mulighed kunne ligge i den modernisering af Planloven, som for knapt to år siden trådte i kraft. Den indeholder nemlig en lang række ændringer, som ifølge forligspartierne *'giver kommuner, borgere og virksomheder i hele landet bedre muligheder for at skabe vækst og udvikling under fortsat hensyntagen til natur og miljø'*. Ændringerne indebærer bl.a., at bygninger, der ikke længere er nødvendige for driften af en landbrugsejendom eller andre overflødiggjorte bygninger, uden tilladelse kan tages i brug til håndværks- og industrivirksomhed, mindre butikker, liberale erhverv, forenings- og fritidsformål og én bolig.

Vi har på mange øer overflødiggjorte driftsbygninger og andre bygninger stående, som kunne indrettes til en bolig, så umiddelbart burde det kunne spille sammen med en småøernes boligfond.

Men mens det ser ud som om, at det er mindre vanskeligt at etablere en bolig i tiloversblevne driftsbygninger, er det desværre sådan, at andre bygninger, hvori der kunne etableres en bolig, ikke må være beliggende inden for strandbeskyttelseslinjen eller i kystnærhedszonen uden for udviklingsområder. Og dermed virker det som om, at den mulighed falder til jorden. Langt de fleste øer har næsten hele deres areal beliggende i kystnærhedszonen, som går der fra, hvor strandbeskyttelseszonen ophører (300 m fra kysten) og så 3 km. ind på øen. Og det er nok ikke særlig sandsynligt, at kommunen udpeger udviklingsområder i den enkelte øs kystnærhedszone, idet udviklingsområder kun kan udpeges, hvor der ikke er særlige landskabs-, natur- eller miljøinteresser.

For at lave en sådan ombygning skal der gives en landzonetilladelse, og selvom kommunerne ifølge vejledning om landzoneadministration skal være særligt imødekommende overfor udviklingen på de små øer, er det svært at se, hvordan det kan spille sammen med, at det skal ske inden for en af kommunen udpeget udviklingszone med de begrænsninger, der ligger heri.

Derfor er dette også en sag for det kommende nye folketing - for hvad hjælper det, at man moderniserer planloven for at skabe udvikling i landdistrikter og på øer, når man så samtidig laver så stramme forudsætninger, at den reelt set ikke kan bruges hos os.

Den moderniserede planlov skal sammen med Naturbeskyttelsesloven, hvorunder strandbeskyttelseslinjen hører, evalueres i 2020. Her må vi gennem det kommende halve år arbejde for at der rettes op på den skævvridning, som umuliggør, at vi på småøerne kan benytte os af at indrette boliger i overflødiggjorte ejendomme.

Mange øer kigger på, hvordan man på en eller anden måde kan lave en tilflytterbolig, så potentielle tilflyttere kan prøve ø-livet af.

På Ærø har kommunen haft en sådan bolig, og man har nu bedt Ankestyrelsen se på, om en kommune kan tilbyde en sådan service, eller om det er i strid med lovgivningen.

Nu er Ankestyrelsens afgørelse kommet, og ifølge den kan kommuner tilbyde borgere, der overvejer at flytte til kommunen, mulighed for i en kort periode at leje et hus eller en lejlighed i kommunen mod betaling af markedslejen.

Det er en betingelse, at der på den ende side er tale om et forholdsvis kort ophold, da tilbud om ophold i en længere periode vil nærme sig egentlig boligforsyning, hvilket som hovedregel kræver lovhjælp.

På den anden side er det dog også en betingelse, at opholdet ikke er så kort, at udlejningen kan sidestilles med udlejning af ferieboliger, da dette ikke er en kommunal opgave.

Det er altså en hårfin balance. Ærø Kommune har fået ok til at udleje boliger, der udlejes i 3-4 måneder til personer, der overvejer at flytte til øen.

Omvendt har Bornholms Regionskommune fået besked om, at det ikke er lovligt, at de laver tilflytterboliger til udlejning til egne medarbejdere eller andre, der allerede er ansat i job på øen.

Det ser altså ud til, at det er vigtigt, at der er tale om en midlertidig og kort udlejningsperiode, samt at det er målrettet folk, som overvejer, om de vil blive fastboende.

Måske dette her kan være en løsning for nogle øer i samarbejde med deres kommuner, hvis kommunen har tomme boliger stående på øen.

Ø-støtte.

I forlængelse af diskussionen omkring boliger blev vi via Fejðforeningen opmærksomme på, at Feriehusudlejernes Brancheorganisation, der repræsenterer alle de store udlejningsbureauer, havde fået tilsagn om ø-støtten fra Landdistriktpuljen.

Projektet går ud på at skaffe flere huse og feriehus til udlejning på småøerne ud fra deisen, at flere udlejede huse og feriehus kan skabe forøget omsætning i butikker, restauranter, gårdbutikker mv., som igen skaber mere beskæftigelse og forbedrede mulighed for bosætning.

Feriehusudlejernes Brancheorganisation havde i projektet i samarbejde med Visit Lolland Falster angivet Fejø, Femø og Askø, som småøer, hvorpå projektet skulle starte. Da projektet fik tildelt ø-støtte, bad Erhvervsstyrelsen Feriehusudlejernes Brancheorganisation om at indhente interessetilkendegivelser til projektet fra Fejø, Femø og Askø.

I beboerforeningerne på de tre øer blev man noget forundret, da man modtog en skrivelse, hvori Feriehusudlejernes Brancheorganisation bad om en interessetilkendegivelse til projektet. For dels var man på de tre øer slet ikke interesseret i at få udlejet flere huse og fritidsboliger til feriehusene, de ledige boliger der er, skal efter deres mening bruges til helårsboliger - og det ville man have sagt, hvis man ellers var blevet spurgt inden ansøgningen var blevet behandlet - og dels mente man, at de, der ønskede at udleje deres huse til ferieboliger, allerede gjorde det. Desuden syntes man, det var underligt at blive spurgt, når projektet allerede var bevilliget.

Beboerforeningerne på de tre øer meddelte derfor Feriehusudlejernes Brancheorganisation, at de ikke kunne støtte projektet og ikke var interesseret i at få flere feriehusene.

Men pengene til projektet var jo givet - og deri ligger hele skismaet.

Vi oplever at flere og flere udenøes projektmagere - alt fra kommuner, til Visitorganisationer, brancheorganisationer og private projektmagere har fået øje på ø-støtten og laver projekter, som de mener er til gavn for småøerne. Nogle gange er det selvfølgelig gode projekter i samarbejde med øboerne, men andre gange er det altså nogle på fastlandet, der har fået en god ide til, hvad de der øboere mangler eller lige skal gøre. Og der er altså nogle, der er så gode til at skrive ansøgninger, at selv det rådgivende udvalg, der gennemser ansøgningerne, falder 'på halen'.

Vi skrev derfor til de folk i Erhvervsstyrelsen, der sidder med Landdistriktspuljen og ø-støtten, at vi fandt det stærkt beklageligt, at udenøes ansøgere får tildelt midler til projekter på småøerne, der involverer bl.a. øerne, herunder bl.a. øernes beboerforeninger, men som øboere aldrig har hørt om.

Vi finder det meget uheldigt, at ansøger kommer med et tilsagn fra Erhvervsstyrelsen, som bl.a. er gjort betinget af en interessetilkendegivelse fra beboerforeningerne. Beboerforeningerne føler sig taget som gidsler i sådanne sager, og desuden kan vi jo risikere at få projekter, som vi ikke synes gavner vores øs udvikling.

Enden på sagen er blevet, at ansøger fremover skal indhentes interessetilkendegivelser, INDEN projektet behandles i Erhvervsstyrelsen.

Desværre gælder det jo ikke bagud. På trods af at tilsagnet til Feriehusudlejernes Brancheorganisation var gjort betinget af, at Fejø, Femø og Askø gav en interessetilkendegivelse - og de gjorde de ikke - de sagde nej tak - ja så fik projektet altså alligevel pengene. Mange af jer vil i beboerforeningerne opleve henvendelser fra Feriehusudlejernes Brancheorganisation, hvor de beder om, om I vil sætte dem i kontakt med ejere af huse og feriehusene på jeres ø. En sådan henvendelse må I så vurdere ud fra jeres øs behov.

Tilskud til passager- og godstakstnedsættelse

Som også omtalt i min skriftlige beretning venter vi på godkendelsen af den nye bekendtgørelse, der er sendt i høring på baggrund af den lov, som udmøntede den evaluering, som økonomi og Indenrigsminister Simon Emil Ammitzbøll-Bille gennemførte i 2018.

Der tilføres 5,3 mio. kr., og åbnes op for, at der også må være takstnedsættelser i højsæsonen på de små øer - dog stadig kun i 46 uger om året. Men de 5,3 mio. kr. gør det altså ikke - vi er ikke i mål endnu, så det er også et indsatsområde i den kommende folketingsperiode - vi skal i mål for alle øer, for vi kan se på de øer, der nærmer sig, at det virker - også på den måde at det faktisk bliver billigere for øboerne at få familie og venner på besøg - og det er også et vigtigt parameter - især også for bosætningen.

Omkring godstakster er der en vis polemik omkring papegøjepladebiler - altså de biler, som kan køre både erhverv og privat.

Gulpladebiler er der ingen tvivl om - de er indregistreret til erhvervskørsel - og når de kører som varebil, skal de selvfølgelig have nedsat takst. Der findes stadig nogle gulpladebiler, som bruges til privatkørsel, men Økonomi og Indenrigsministeriet skønner, at de er fåtallige og på vej til at blive udfaset.

Mht. papegøjepladebilerne er det jo os, der har fået dem med i ordningen. Vi har en del virksomheder, fx købmænd, hvor man ikke har råd til at have to biler - derfor er det jo vigtigt, at de små ø-virksomheder kan få del i den nedsatte godstakst, når de henter eller bringer varer - men så gælder det jo for alle papegøjeplader - dog under den forudsætning at de kører som varebil.

Men på nogle øer har man set en voldsom stigning i antallet af overførte papegøjepladebiler til nedsatte priser - hvilket jo er med til at bruge af det tilskud til nedsættelse af godstakster, som den enkelte rute får. Jeg synes, vi øboere må være aktive her, og i samarbejde med færageselskaberne udarbejde en procedure for, at det reelt kun er varebiler, der får tilskuddet - ikke folk, der tilfældigvis har en bil med papegøjeplader og som skal besøge deres sommerhus.

Det er selvfølgelig ikke færgepersonalet, der skal afgøre det, når de ved bilen står på dækket. Der skal findes en løsning, som færageselskabet tager sig af at administrere. Vi ved, at der er færageselskaber, f.eks. på Fur, hvor man har forsøgt at lave en ordning - det må kunne lade sig gøre at lære af hinanden, således at de nedsatte godstakster kommer dem til gode, det handler om - nemlig erhvervet.

Det forlyder på vandrørene, at der fra flere steder arbejdes for, at papegøjeplader udtages af ordningen igen, så det er vigtigt, at vi hjælpes ad med at finde måder at administrere det på, så der ikke bliver snydt på vægten.

Bestyrelsen besluttede i øvrigt i aftes, at vores høringssvar vedr. bekendtgørelsen bl.a. skal omfatte et afsnit omkring kommunernes forpligtelse til i deres afrapportering at indhente en udtalelse omkring gods- og passagertakstnedsættelserne fra deres ø.

Afløserfærgen

Gennem flere år har nogle øer diskuteret, hvad man skal gøre, når ens færgen er på værft eller får havari og der er mange, der har ønsket sig et system som i Limfjorden, hvor man har en ekstra færgen liggende som kan bruges til afløsning. Det er som sagt før vigtigt, at der er en stabil færgedrift, så man kan planlægge med at kunne passe sit arbejde og andre aktiviteter i land. En stabil færgedrift - også når færgen i dok eller der er havari - er et af de vigtigste bosætningsparametre.

Færgesekretariatet har siden sin start forsøgt at drive denne opgave. Målet har været, at færgen kan være klar i 2020 til indsættelse ved driftsudfald, dok og andet. Senest har Folketinget med finansloven i 2019 givet en statslig driftsgaranti på 15 mio. kr. over 3 år.

For at få driftsbudgettet til at hænge sammen har Færgesekretariatet haft kontakt til bl.a. DTU, som kunne bruge skibet i sin forskning, og selvfølgelig til ø-kommuner, som har skulle forpligte sig til at bruge skibet et vist antal dage om året.

Desværre ser det pt. ud til, at det er vanskeligt at få driftsøkonomien til at hænge sammen, idet DTU har trukket sig fra den årlige brug, og der endnu ikke er nok kommuner, der har forpligtet sig til at bruge afløserfærgen.

Jeg ved, at der arbejdes hårdt på at få afløserfærgen sat i søen, og jeg ved, der er mange øboere, der sådan ønsker, at den kommer - hellere i dag end i morgen - så lad os krydse fingre for at det lykkes, men pt. ser det altså lidt sort ud.

Offentlig service

Og så til en anden del af den offentlige service - nemlig den der berører sundhed. Der er nu kommet afgørelser på de klagesager, der har været rejst af de lollandske øer, de sydfynske øer og Ankestyrelsen selv har rejst mod Langeland Kommune.

Ankestyrelsen slår fast, at det ikke er tilladt at forskelsbehandle beboere i kommunen - afhængig af hvor de bor. Der skal altså også være mulighed for døgnpleje mm. på en ø, hvis der er det i resten af kommunen. Det er en klar afgørelse, som kan bruges af alle øer i et samarbejde med deres kommuner.

Der udestår endnu en anke - nemlig den Tunø har rejst mod Odder Kommune omkring deres hjemmesygeplejerske. Den er endnu ikke afgjort. Det seneste vi har hørt er, at den er sendt til høring i Sundhedsstyrelsen, fordi der også er regionsmidler i sygeplejestillingen.

Derudover er der så komme andre sundhedsrelaterede sager op. For i disse tider, hvor Regeringen spiller ud med lukning af regionerne, må nogle øer kæmpe med netop regionerne for at fastholde deres service. Det gælder Endelave og Tunø, hvor Region Midt vil ensrette lægedækningen på de to øer. For Endelave betyder det nedskæring i antallet af lægekonsultationsdage på øen – for Tunø en opgradering. For begge øer gælder det, at deres lægedækning i sommerferien sløjfes.

På Orø har man gennemgået en lignende udvikling – fra egen læge, til ugentligt konsultation på øen med læge fra fastlandet – til et nuværende forslag om at fjerne den ugentlige lægekonsultation på øen og 'tilbyde' orøboerne læge i Holbæk samtidig med, at der etableres en satellitsygeplejerske-enhed på Orø, hvor der bliver mulighed for videokonference med Holbæklægen - jo tak - det er fagre nye verden.

Det skaber selvfølgelig stor utryghed hos øboere og potentielle tilflyttere, hvis der er tvivl om lægedækningen og ydermere, når det som i begge disse sager her sker 'hen over natten', uden øboerne får noget at vide.

I Region Midt har man erkendt, at man har grebet sagen forkert an og har forlænget den nuværende aftale året ud. Derudover har man besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der inden oktober i år skal finde en varig løsning. Tilsyneladende er man ikke lige så klartseende i Region Sjælland, idet ordningen sådan set er trådt i kraft 1. maj, men orøboerne har nu på eget initiativ nedsat en arbejdsgruppe på øen for at se, om man kan påvirke regionsrådspolitikerne til at omgøre deres beslutning.

I begge sager har vi efter aftale med beboerforeninger skrevet til regionsrådspolitikere, bragt den op for ULØ og sundhedsministeren. Det er paradoksalt, at Region Sjælland i disse tider, hvor der er fokus på det nære sundhedsvæsen, på borgerinddragelse og på ulighed i sundhedsvæsenet, uden at gå i dialog med øboerne gennemfører en sådan beskæring af lægebetjeningen på Orø. Desværre henviser sundhedsminister Ellen Trane Nørby i en henvendelse fra os blot til, at lægebetjeningen jo er regionernes ansvar.

Om denne problematik bliver bedre, hvis regionerne bliver nedlagt, og embedsmænd fremover skal træffe en stor del af beslutningerne, er svært at spå om - men man kan nu godt blive i tvivl - for det er vel embedsmænd, der med deres regneark er fremkommet med ovenstående løsninger.

Det er aldrig godt med yderligere centralisering og fjernelse af lokalt demokrati, og jeg tror også, at politikere er bedre at diskutere med, selv om man ikke nødvendigvis er enige - og desuden kan man da gøre et forsøg på at skifte dem ud hvert 4. år.

Støtte til unge under uddannelse.

I forbindelse med kommunalreformen i 2007 blev statens tilskud til kommuner med småøer jo omlagt fra en refusionsordning, til at kommunerne nu modtager et generelt bloktilskud.

I den gamle ordning modtog kommuner med småøer med mere end ½ times sejlads et tilskud, der var øremærket til unge, der var nødt til at flytte hjemmefra for at påbegynde en ungdomsuddannelse. Derudover betalte de daværende amter også et tilskud.

I den nye ordning med de generelle bloktilskud står der, at kommuner kan yde støtte til unge, der under uddannelse efter folkeskolen nødsages til at fraflytte øen.

Netop nu er der kommet en sag op, hvor et ungt menneske fra Tunø ikke kan få tilskud til et efterskoleophold i 10. klasse, da eleven er erklæret uddannelsesparat og dermed 'bare' kan påbegynde sin ungdomsuddannelse, og hvis eleven i givet fald ønsker at benytte 10.klasses-tilbuddet i Odder, må nøjes med 10 timers reel undervisning, men til gengæld får 18 timers transport og tage resten som fjernundervisning (pga. de få færgeafgange).

Andre kommuner har besluttet at betale ø-børns ophold på efterskole i 10. klasse ud fra den begrundelse, at det ikke er muligt for ø-børnene at gå i 10. klasse på lige fod med kommunens andre børn. Man har

desuden vurderet, at der kan være børn, der har brug for dette ekstra år til at modnes socialt, inden de skal flytte hjemmefra for at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Ligeledes er der adskillige kommuner, som har øer med mere end ½ times sejlads, der yder støtte til øens unge, som er nødt til at flytte hjemmefra for at påbegynde en ungdomsuddannelse. Støtten udbetales, indtil den unge kan modtage SU.

Det er vores erfaring, at dette tilbud om efterskoleophold i 10. klasse samt støtte til ophold uden for øen for at gå på en ungdomsuddannelse er med til at fastholde familier, som ellers ville vælge at fraflytte øen, når de unge skal i gang med en ungdomsuddannelse. Der er heller ingen tvivl om, at det kan afholde familier fra at tilflytte øen, hvis de ikke kan se deres unge komme til uddannelsesstederne.

Derfor arbejder vi også på, at denne ordning kommer til at gælde på de øer, hvor der er et behov.

Økologisk Landsforening

En ung pige på Omø gjorde Omø Vandværk opmærksom på, at Økologisk Landsforening tilbød gratis omlægningstjek til alle landmænd. Hun opfordrede Omø Vandværk til at formidle tilbuddet til Omøs landmænd med henblik på grundvandsbeskyttelse.

Omø Vandværk besluttede at skrive til landmændene om tilbuddet, og Økologisk Landsforening fik så landmændenes oplysninger og klarede så selv den videre kontakt.

Økologisk Landsforening tog i samme ombæring kontakt til Agersø Vandværk og spurgte, om de ville videreformidle deres tilbud og så vidt vides, er der gennemført 6 - 8 omlægningstjek på hver ø. Om der er nogen der så vælger at omlægge til økologi, vides ikke, men der har været positive tilbagemeldinger fra begge øers landmænd, som har fundet omlægningstjekket positivt.

Da Økologisk Landsforening igen fik midler til omlægningstjek, tilbød de på baggrund af de positive tilbagemeldinger fra Agersø og Omø, at udbrede det til andre øer. I første omgang er det blevet udbudt de 7 øer, der med i bosætningsprojektet, og er der flere midler, så udbydes omlægningstjekket til de resterende øer.

I øvrigt var Egholm den første ø, der fik omlægningstjek gennem et samarbejde mellem Økologisk Landsforening og Ålborg Kommune.

Og så lidt fra vores egen verden.

Som I måske har lagt mærke til, har Ø-posten fået nyt liv. Vi har ansat journalist Lene Terkelsen til at lave Ø-posten - både for at få lidt nyt ind over og for at fratage Lise en arbejdsopgave, hvilket var absolut nødvendigt, hvis vi skulle få Lises timetal til at hænge sammen. Velkommen til dig Lene - vi er glade for samarbejdet og håber, du også synes, det er lidt sjovt at hjælpe os med at synliggøre øerne og snakke med øboere.

Der ud over skal Lene også hjælpe os med at udarbejde en kommunikationsplan - et fokus på, hvad og hvordan vi skal prioritere og hvordan vi når ud over rampen med vores budskaber om, at småøerne er de bedste steder i verden, samtidig med at vi får gjort opmærksom på de udfordringer, vi står over for.

At være formand i en forening, hvor man har en rigtig god bestyrelse, er jo ingen sag. Vi har en 5 – 6 bestyrelsesmøder om året, et par Skype-møder og et 12-12 møde- altså et møde på et døgn, hvor der bliver arbejdet igennem - også i år i samarbejde med LAG Småøerne. Det giver ro og tid til at fordybe sig i de lidt større sager, og også mulighed for at være lidt visionære og drøfte fremtiden.

Tak for et godt samarbejde til bestyrelsen og tak for jeres ildhu og engagement og mange gode diskussioner. En særlig tak til Ove som nu har været næstformand i to år, det har været godt for vores forening og dejligt for mig at have dig som næstformand.

En særlig tak skal i dag lyde til Peter fra Orø og Preben fra Mandø, som nu træder ud, tak for indsatsen gennem jeres bestyrelsesperiode.

Og så er der vores sekretariat, hvor Lise og Aase holder til.

Ingen tvivl om at der er travlt. Jeg prøver ellers, når jeg ringer - at se om jeg ikke kan fange dem i at sidde med benene oppe på bordet eller ude i haven, når vejret er godt - det er nu aldrig lykkedes, for som Aase

plejer at sige: Der er nu rigeligt at se til. Det er dejligt, at du tager alting med godt humør - det smitter også af på din stemme, når du tager telefonen. Tak for din solide indsats igen i år.

Også hos Lise har det været et travlt år - øget synlighed og opmærksomhed på småøerne slår også igennem på sekretariatet. Du skal have tak - Lise - for endnu et år med en kæmpestor arbejdsindsats med rigtig mange bolde i luften. Og fra mig selv - også en stor tak for mange telefonsamtaler med sparring om stort og småt. Selv Ole - som ikke kan huske telefonnumre - har da efterhånden lært Ø-sammenslutningens telefonnummer at kende, når det viser sig på telefonen.

Som omtalt sidste år har tidligere medarbejder i vores Ø-pas-turismeprojekt Britta Leth gennem HK rejst et krav mod SaDS på godt 65.000 kr. for manglende pension og ferie.

HK begrundet kravet i, at når vi i Ø-sammenslutningen modtager mere en 1. mio. kr. i støtte, så fremgår det af Moderniseringsstyrelsens budgetvejledning, at vi er forpligtet til at overholde statens løn og ansættelsesvilkår.

Erhvervsstyrelsen har netop meddelt os, efter at sagen har været behandlet i Moderniseringsstyrelsen og Finansministeriet, at S sammenslutningen af Danske Småøer kun er underlagt de betingelser, der er fastsat i de vilkår, som Erhvervsstyrelsen har sat som forudsætning for, at Ø-sammenslutningen kan modtage tilskud.

Og så lakker beretningen til enden. Der kunne have været omtalt så meget andet, bl.a. folkemødet, om det kommende nordiske samarbejde for unge, hvor vi i samarbejde med vores svenske og finske søsterorganisationer har søgt og fået penge fra det nordiske sprogprogram Nordplus til at afholde en ungdomslejr i Finland i sensommeren 2020 for unge mellem 12 og 15 år. Fokus vil være på de nordiske sprog.

Jeg kunne også have omtalt EU's kommende Landbrugsprogram, hvor vi kæmper for at bevare vores småø-lag, vores driftsaftale med Erhvervsstyrelsen eller vores øbesøg, men det blev så dette her, jeg valgte i år, og I har jo mulighed for at spørge ind til alt det andet lige om lidt.

Hvis man ser lidt frem på, hvad det kommende år skal indeholde - ja så har jeg jo nævnt nogle ting i min beretning, men der ud over kommer vi jo også til at drøfte det senere, da bestyrelsen jo har besluttet at sætte et punkt om netop fremtidige indsatsområder på dagsordenen. Det er jo vigtigt for os i forhold til vores Mål og Resultatplan, som vi har med Erhvervsstyrelsen, og som skal forhandles på plads for 2020 i løbet af efteråret.

En ting, som vi dog også skal arbejde med, er kommunekonferencen, som afholdes den 11. november på Dalum Landbrugsskole i Odense. Vi plejer at afholde en kommunekonference ca. hvert 4. år for de 19 kommuner, som de 27 småøer tilhører.

Formålet er at sætte fokus på småøerne og på det kommunale samarbejde mellem Ø og kommune.

Vi vil invitere borgmestre, politikere og embedsmænd fra kommuner med småøer og selvfølgelig repræsentanter fra øerne til en dag med debat om liv og muligheder på småøerne.

Den foreløbige indbydelse kommer ud inden sommerferien og programmet er under udarbejdelse. Vi håber at se den kommende økonomi og indenrigsminister og/eller erhvervsministeren og så selvfølgelig Folketingets nye små-Ø-udvalg. Vi er på udkig efter en god Ø-borgmester - så hvis du har en sådan en i din kommune - så giv bestyrelsen et praj.

Til allersidst vil jeg lige sige, at når jeg nu for 9. gang har aflagt beretning for Ø-sammenslutningens højeste myndighed - nemlig jer som generalforsamling - så kan man heldigvis se, at der er sket og sker rigtig meget på de små øer. Der er faktisk rigtig mange ting, der lykkes, mange gode historier at fortælle og en del ting vi politisk kommer igennem med.

Men der er selvfølgelig også problemer - eller udfordringer, som det så smukt hedder, som faktisk er gået igen gennem alle de 45 år, som Ø-sammenslutningen har eksisteret, og hvor man synes, man taler for døde øen, selv om man prøver at give tingene en ny vinkel.

Men måske det hjælper, nu skal vi jo da til valg igen - men på hvem skal man stemme - skal det være der. hvor man satte sit kryds sidste gang, eller skal man prøve noget nyt - hvem er det der har gjort og gør noget godt for vores øer? 13 partier - jo, nogle kan man jo umiddelbart si fra - men alligevel er det måske ikke så nemt.

Måske man simpelthen skal gøre som Piet Hein i det her psykologiske husråd:

Stejler man foran et vanskeligt valg

Og vil ha det afgjort prompte,

Er det et såre fornuftigt princip

At platte og krone om det.

Ikke at valget skal ske pr. hazard,

Imens man selv sidder og måber,

Men; lige når mønten er kastet til vejrs,

Så véd man præcis, hvad man håber.

Godt valg - husk at stemme, for som min gamle mor på 86 siger: Så har man sikret sig retten til at brokke sig

Tak for i år.
Dorthe Winther